

مقایسه ویژگیهای پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت

چکیده

واژگان کلیدی: اعتیاد به اینترنت، دانشجوی، برونگرایی،
توافقگرایی، وظیفه‌شناسی

زمینه و هدف: اعتیاد به اینترنت در دانشجویان یکی از اعتیادهای جدید در جوامع مدرن محسوب میشود. لذا هدف این پژوهش، مقایسه ویژگیهای پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در گرمسار بود.

The Comparison of five-factor NEO Personality traits in non-addiction and addiction students

Abstract

Background: The Internet addiction among students in university is one of the modern addictions in modern societies. The purpose of this research was to compare of five-factor NEO personality traits among non-addiction and exposed to addiction students in Garmsar.

Methods: This research was a comparative-causality study. The statistical population included all male and female bachelor's degree students in Garmsar university during 2013 that 286 subjects were randomly selected by multistage clustering. Data was collected by two questionnaires including Yung's Internet addiction test and the short form of five-factor Revised NEO Personality Inventory.

Findings: Data analysis revealed a significant difference in non-addiction and exposed to addiction students between the personality traits of extroversion, agreeableness and conscientiousness ($p < 0.05$). So the participants of exposed to addiction groups have less degree than non-addiction students.

Conclusions: Three personality traits of extroversion, agreeableness and conscientiousness are less in exposed addiction students than non-addiction groups. So, exposed to addiction students because of introversion have less agreeableness with others and reported less conscientiousness, so they spent much time on internet.

روش: این پژوهش یک مطالعه علی-مقایسه‌ای است.

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دختر و پسر کارشناسی گرمسار در سال 2013 تشکیل داد که 286 نفر به شکل نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ و فرم کوتاه نئو بود.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد که بین رتبه نمرات شرکت کنندگان گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در عاملهای برونگرایی، توافقگرایی و وظیفه‌شناسی تفاوت معنادار وجود داشت ($p < 0/05$). به گونه‌ای که شرکت کنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد به اینترنت را گزارش کردند.

نتیجه‌گیری و بحث: سه مؤلفه شخصیتی برونگرایی، توافقگرایی و وظیفه‌شناسی در افراد در معرض اعتیاد به اینترنت کمتر از افراد بدون اعتیاد به اینترنت است. از این رو، به نظر میرسد افراد در معرض اعتیاد به اینترنت به واسطه سردب‌خورد بودن کمتر با دیگران توافق میکنند و وظیفه‌شناسی کمتری را گزارش میکنند، از این رو برای گذران وقت خود به اینترنت پناه می‌برند.

2010). بسیاری از افراد زمان برخط بودن یا استفاده را معیار اعتیاد دانسته‌اند به طور مثال کائو و سو⁷ (2006) استفاده بیش از 38 ساعت در هفته اینترنت را اعتیاد گویند. چو، کندرون و بلاند⁸ (2011) مصرف بیش از 8 ساعت روزانه را با توجه به موقعیت فرد اعتیاد دانسته‌اند.

تغییر الگوهای رفتاری می‌تواند بر زندگی کاربران اثرات جبران ناپذیری داشته باشد، لذا ضروری است که به دلایلی که منجر به این نوع از اعتیاد می‌شود، پرداخته شود و عوامل اثرگذار مورد شناسایی و توجه بیشتری قرار گیرند (خطیب زنجانی، مصطفوی و ویسه و همکاران، 2014).

متخصصین عوامل بسیاری را در اعتیاد به اینترنت موثر دانسته‌اند که شخصیت یکی از مهم‌ترین آنها است (ویبل و همکاران⁹، 2010؛ کاتیا، لیبراتور، کاتینا و همکاران¹⁰، 2011؛ باتیگون و هاستا¹¹، 2010).

مفهوم شخصیت سالیان متمادی است که بین محققان مختلف تعابیر متفاوتی داشته است. شخصیت بیانگر آن دسته از ویژگیهای فردی است که الگوی ثابت رفتاری افراد را نشان می‌دهد (یائو و زونگ¹²، 2014). کالیچمان، کین، زبین و همکاران¹³ (2012) شخصیت را الگوهای متمایز و خصوصیات خاص تفکر، احساس و رفتار فرد تعریف کرده‌اند که تعیین کننده شیوه تعامل فرد با محیط فیزیکی و اجتماعی است.

روانشناسان معتقدند که خصوصیات شخصیتی مانند گشودگی به تجربه، وفاداری، برون‌گرایی، مقبولیت و نوروژگرای بر حیطه گسترده‌ای از فعالیت‌های آدمی مانند رفتارهای جنسی، گوش کردن به موسیقی مورد علاقه فرد و

Keywords: Internet addiction, Students, extroversion, agreeableness, conscientiousness

مقدمه

امروزه اینترنت در زندگی افراد جایگاه خاصی دارد. جنبه‌های مثبت استفاده از اینترنت مانند دسترسی به منابع اطلاعاتی، استفاده آسان، جنبه ارتباطی و سرگرمی سبب گردیده که بسیاری از کاربران به استفاده بیش از حد از این رسانه روی آورند که امروزه تحت عنوان اعتیاد به اینترنت مورد توجه متخصصان امر تعلیم و تربیت و روانشناسان قرار گرفته است (چو¹، 2012). واژه اعتیاد به اینترنت در ادبیات تحقیق معادل واژه‌هایی چون "وابستگی به اینترنت"، "استفاده بیمارگونه از اینترنت"، "استفاده بیش از حد اینترنت" و "سوء مصرف اینترنت" بکار می‌رود (یونگ²، 2004؛ گریفیث³، 2005؛ یالین و همکاران⁴، 2011). اعتیاد به اینترنت یک اختلال روانشناختی پیشرونده است که تاثیر منفی بر رفتار فرد می‌گذارد، این تاثیر بشکل ممانعت از تعاملات اجتماعی، کاهش عملکرد تحصیلی، اختلال در عملکردهای فردی و ارتباطات میان فردی تظاهر می‌کند (بیرد⁵، 2005). افراد وابسته ساعات زیادی را در اینترنت می‌گذرانند، ترجیح می‌دهند به جای شکل‌های مختلف تعامل اجتماعی از طریق اینترنت با افراد تماس برقرار کنند و تجربه برخط بودن را به تجربه وقایع زندگی واقعی ارجحیت می‌دهند (ونشتاین و لچولوکس⁶،

⁷ . Kao & Soe

⁸ . Chou & Candron & Bland

⁹ . Weibel et al

¹⁰ . Katia & Liberatore & Katyna et al

¹¹ . Batigun & Hasta

¹² . Yao & Zhong

¹³ . Kalichman & Cain & Zweben et al

¹ . Chou

² . Young

³ . Griffiths

⁴ . Yalin et al

⁵ . Beard

⁶ . Weinstein & Lejoveux

میزان استفاده از فناوری‌ها خصوصاً اینترنت تاثیر می‌گذارد (ویگینز و ترپنل، 1997).

بر اساس دیدگاه‌های مختلف نظریات متعددی برای اعتیاد به رایانه و اینترنت ذکر شده است به عنوان مثال، در نظریه پویایی روانی و شخصیت، ریشه‌های اعتیاد فرد به رایانه و اینترنت را مرتبط با کمبودهای عاطفی دوران کودکی و ویژگی‌های شخصیتی او میدانند که فرد را برای یک رفتار اعتیاد آمیز مستعد میکند (راس، 2008).

رویکردهای مختلفی مانند آنالیز ذهنی، رفتار گرایی، رویکرد خصیصه‌ها، شناختی-اجتماعی و انسانگرایی توسط محققین برای تشریح و اندازه‌گیری شخصیت بکار گرفته شده و مدل‌های مختلفی برای آن ارائه گردیده است، ولی یکی از مهمترین و بانفوذترین مدلها در بررسی صفات شخصیت در دهه‌های اخیر مدل پنج عاملی شخصیت بوده است که بیش از همه، پژوهش در حوزه شخصیت را به خود اختصاص داده است. مک کرا و کوستا² (1987) با استفاده از روشهای تحلیل عاملی، به این نتیجه رسیدند که میتوان در خصوصیات شخصیتی پنج مؤلفه اصلی را در نظر گرفت. نوروژگرایی (N) 3 به تمایل فرد برای تجربه اضطراب-تنش، ترجمجویی، خصومت، تکانشگری، افسردگی و حرمت خود پایین برمیگردد. برونگرایی (E) 4 گرایی (E) 4 به تمایل فرد برای مثبت بودن، جرات طلبی، پرانرژی بودن و صمیمیت اطلاق می‌شود. گشودگی به تجربه (O) 5 به تمایل فرد برای کنجکاوی، عشق به هنر، هنرمندی، انعطاف پذیری و خردورزی گفته می‌شود. مقبولیت (A) 6 به تمایل فرد برای بخشندگی، مهربانی، سخاوت، همدلی، همفکری، نوع دوستی و اعتمادورزی

مربوط می‌شود. وظیفه شناسی (C) 7 به تمایل فرد برای منظم بودن، کارآمدی، قابلیت اعتماد و اتکا، خودنظم بخشی، پیشرفت مداری، منطقی بودن و آرام بودن برمی‌گردد.

نتایج بسیاری از پژوهشها نشان میدهد که ویژگیهای شخصیتی افراد از عوامل مؤثر در اعتیاد به اینترنت است. در پژوهشی که توسط گمبر و واس⁸ (2008) در خصوص رابطه بین وابستگی به اینترنت و پنج عامل شخصیتی در دانشجویان پزشکی اسرائیل و مجارستان انجام گرفت. نتایج نشان داد که دو عامل برونگرایی و نوروژگرایی با وابستگی به اینترنت رابطه معنادار دارد. در مطالعه‌ای که دونگ، وانگ، یانگ⁹ و همکاران (2012) بر دانشجویان چینی انجام دادند دادند دریافتند که دانشجویانی که به اینترنت اعتیاد داشتند نمرات بالاتری از نظر روان‌آزردگی/ثبات پذیری و روان گسستگی/اجتماعی شدن داشتند. ساریسکا، روتر، بی و همکاران¹⁰ (2014) نیز نشان دادند حرمت خود به واسطه تحریک حس مسؤولیت‌پذیری در زندگی باعث کاهش رویآوری افراد به استفاده مرضی از اینترنت میشود. کیم، لاروز و پنگ¹¹ (2009) نیز در پژوهش خود نشان داد تنهایی علت و همچنین پیامد استفاده بیش از حد از اینترنت در میان جوانان آمریکایی است. یائو و زهونگ¹² (2014) نیز گزارش کردند که میان احساس تنهایی ذهنی و افسردگی با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.

⁷ consciousness

⁸ Gombor & Vas

⁹ Dong & Wang & Yang & Zhou

¹⁰ Sariyska & Reuter & Bey etal

¹¹ Kim & Larose & Pen

¹² Yao & Zhong

¹ Wiggins JS, Trapnell

² McCrae & Costa

³ neuroticism

⁴ extroversion

⁵ openness to experience

⁶ agreeableness

در ایران نیز پژوهش‌های محدودی در این خصوص انجام گرفته که با توجه به جدید بودن موضوع پژوهش، دور از انتظار نمیباشد.

پژوهشی توسط شایق، آزاد و بهرامی (1388) تحت عنوان بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان تهران انجام گرفت که نتایج آن نشان داد بین نوروزگرایی و اعتیاد به اینترنت در نوجوانان رابطه معناداری وجود دارد.

پژوهشی توسط افغانی¹ (2011) در خصوص رابطه بین مؤلفه‌های شخصیتی و میزان وابستگی به اینترنت در مشهد انجام گرفت که نتایج آن نشان داد که در دانش‌آموزانی که از مادرشان جدا بودند و از نظر شخصیتی انعطاف‌پذیری کمتری داشتند، وابستگی بیشتری به اینترنت گزارش شده است. زمانی، عابدینی و خردمند (2012) نیز در پژوهشی اعتیاد به اینترنت را با توجه به خصوصیات شخصیتی دانش‌آموزان دبیرستانی کرمان نشان دادند بین نمره برون‌گرایی و اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و معکوس وجود دارد. همچنین خصیصه‌های وظیفه‌شناسی، نوروزگرایی و برون‌گرایی پیشبینیکننده‌های مهمی در اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان دبیرستانی هستند.

پژوهش‌های داخلی و خارجی ذکر شده تنها در خصوص رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی افراد مبتلا به اعتیاد به اینترنت بحث نموده و هیچیک به مقایسه ویژگی‌های شخصیتی افراد مبتلا و غیر مبتلا پرداخته‌اند که از این حیث این پژوهش برای اولین بار است که این موضوع را مورد بررسی قرار میدهد.

از طرفی، با توجه به تفاوت‌های مشاهده شده در نتایج تحقیقات بعمل آمده از نظر مولفه‌های شخصیتی و اعتیاد به اینترنت و اهمیت عامل شخصیت در اعتیاد به اینترنت و تعداد اندک پژوهش‌ها در ایران خصوصاً در استان سمنان، پژوهشگران این پژوهش را با هدف مقایسه ویژگی‌های پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت در دانشگاه پیام نور گرمسار انجام دادند.

روش پژوهش

طرح این پژوهش از نوع طرح‌های علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در مقطع کارشناسی واحدهای آموزشی دانشگاه پیام نور گرمسار در نیمسال دوم 1391-1392 تشکیل دادند. به این منظور با توجه به کفایت حجم نمونه بر اساس جدول کوهن² (2001؛ نقل از بیابانگرد، 1386) و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای؛ 286 نفر از میان دانشجویان کارشناسی انتخاب شدند. میانگین سنی شرکتکنندگان در پژوهش برابر با 24/38 سال با انحراف استاندارد برابر با 2/69 سال با دامنه سنی 19-30 سال بود که از این میان، 190 نفر زن و 96 نفر مرد بودند. این شرکتکنندگان از میان رشته‌های علوم انسانی و فنی-مهندسی انتخاب شدند. کلیه شرکتکنندگان در یک جلسه به گویه‌های اطلاعات جمعیت‌شناختی، آزمون اعتیاد به اینترنت³ (یونگ⁴، 1999) و فرم کوتاه پرسشنامه نئو 5⁵ که یک پرسشنامه 60 سوالی است که بمنظور اندازه‌گیری پنج عامل یا حیطه اصلی نوروزگرایی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌گرایی و وظیفه‌شناسی طراحی

². Cohen

³. Internet addiction test

⁴. Young

⁵. NEO

¹. Afghani

شده است، پاسخ دادند. شرکتکنندگان در پژوهش ابتدا بر اساس نقطه برش آزمون اعتیاد به اینترنت یعنی 46 به دو گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت تقسیم شدند. به طوری که 151 نفر در گروه بدون اعتیاد به اینترنت و 135 نفر در گروه در معرض اعتیاد به اینترنت قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش پس از گردآوری با نسخه بیستم نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد.

ابزار پژوهش

1. آزمون اعتیاد به اینترنت (یانگ، 1996)

آزمون اعتیاد به اینترنت توسط یانگ در 20 آیتم طراحی شده است که به شیوه خودسنجی اجرا میشود و نمره گذاری در مقیاس لیکرت انجام میشود. نمرات به دست آمده برای هر فرد، وی را در سه گروه طبقه‌بندی میکند: 1- کاربر عادی اینترنت؛ 2- کاربر در معرض اعتیاد به اینترنت و 3- کاربر با اعتیاد به اینترنت که استفاده بیش از حد وی را وابسته کرده و نیاز به درمان دارد. این آزمون جنبه‌های مختلف اعتیاد به اینترنت را میسنجد و به تعیین این که آیا استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد تأثیر دارد یا نه، میپردازد (مورالی و جورج 1، 2007). در مطالعه یونگ (1996) اعتبار درونی پرسشنامه بالاتر از 0/92 ذکر شده و اعتبار به روش بازآزمایی نیز معین‌دار گزارش شده است (من 2، 2006). این پرسشنامه توسط علوی، اسلامی، مرآئی، نجفی، جنتی - فرد و رضاپور (1389) در جمعیت ایرانی روی 233 نفر از دانشجویان شهر اصفهان انجام شد. اعتبار به روش تصنیف برابر با 0/72 و مقدار آلفای کرونباخ برای آن برابر

با 0/71 گزارش شده است (کآو، سو، لیو و گاآو 3، 2007). آیتمهای این پرسشنامه با اضافه کردن 2 آیتم و به صورت 22 آیتمی بر اساس فرهنگ ایرانی تنظیم شد.

2. فرم کوتاه پرسشنامه نئو

فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو در مدت زمان کوتاهتری میتواند رگه‌های نوروگرای، برونگرای، گشودگی به تجربه، توافقگرایی و وظیفه‌شناسی را به طور کلی مورد سنجش قرار دهد و نیز با توجه به پیچیدگی و طولانی بودن NEO-PI-R، وجود ابعاد جزئی و متعدد مربوط به هر یک از صفات مربوط به پنج عامل بزرگ شخصیت و ضرورت سرند سریع در مواقع لازم، و مهمتر از همه عدم تمایل آزمودنیها به ابزاری طولانی در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی، نسخه کوتاهی از NEO-PI-R، با عنوان "نئو-20" طراحی شد. این پرسشنامه شامل 20 زوج صفت است که فرد طی یک مقیاس 5 درجه ای خود را به لحاظ نزدیکی به هر یک از صفات نمره گذاری می کند. این نسخه عینی - ترین شکل فرم کوتاه تست نئو محسوب می شود. این پرسشنامه توسط برانینگان (2000) از پرسشنامه مک کرا و کاستا (1987) اخذ و با مدل پاسخدهی طیف دوقطبی برای خود ارزیابی (نگاه فاعلی) سریع و ارزیابی از نگاه دیگری (نگاه عینی)، به عنوان یک مشاهدهگر آشنا به منظور تجربه - گری روانشناختی مورد استفاده قرار گرفت. این ابزار برای استفاده در مشاوره ازدواج برای اولین بار توسط جان بزرگی 4 ترجمه و پس از بررسی مکرر درستی ترجمه برای مشاوره ازدواج مورد استفاده قرار گرفت. این مقیاس دارای

³. Cao F, Su L, Liu T, Gao X.

⁴ گزارش منتشر نشده. شایان ذکر است که ترجمه اولیه این نسخه در سال

1384 تهیه و در کلینیک بر روی تعدادی از مراجعین برای مشاوره ازدواج

انجام شده که نتایج آن در دست انتشار است.

¹. Murali V, George S.

². Man SL.

135	48	87	در معرض اعتیاد به اینترنت
286	96	190	کل

در جدول شماره 2 کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف استاندارد نمرات نئو (یعنی نوروگرایی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافقگرایی و وظیفهشناسی) در شرکتکنندگان پژوهش ارائه شده است.

جدول 2: ویژگیهای توصیفی نمرات شرکتکنندگان در هر یک از مؤلفههای شخصیت

بیشینه	کمینه	SD	M	
19	4	2/7515	11/0280	1. نوروگرایی
20	4	3/1716	12/9825	2. برونگرایی
20	4	2/8457	11/7867	3. گشودگی به تجربه
20	5	2/9096	13/0245	4. توافقگرایی
20	4	2/8975	12/9755	5. وظیفهشناسی

در جدول شماره 3 به واسطه نرمال نبودن توزیع دادهها در هر یک از پنج عامل شخصیت نئو و عدم روایی پیش - فرضهای تحلیل واریانس از آزمون مان ویتنی یو برای مقایسه رتبه میانگین نمرات نوروگرایی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافقگرایی و وظیفهشناسی در شرکتکنندگان پژوهش در دو گروه بدون اعتیاد به اینترنت و در معرض اعتیاد به اینترنت استفاده شده است. همانگونه که در این جدول مشاهده میشود تفاوت رتبه نمرات شرکتکنندگان دو گروه در عاملهای برونگرایی، توافقگرایی و وظیفهشناسی معنادار است ($p < 0/05$). به گونهای که شرکتکنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک

20 گویه است. در هر گویه یک جفت صفت قرار دارد که آزمودنی بر اساس شباهت به هر یک از صفات طی یک پیوستار از یک تا پنج به خود نمره میدهد. هر یک از گویهها نشان دهنده یکی از پنج عامل بزرگ شخصیت مک کوی و کاستا است. هر یک از عوامل 4 گویهی مقیاس را پوشش میدهند. در کل آزمودنی در هر مقیاس نمرهای از 4 تا 20 کسب می کند (برای هر عامل $12 \times 4 = 48$) و نمره 12 در واقع نمره متوسط هر عامل است. همسانی درونی گویههای این پرسشنامه توسط جانبرزگی، داستانی، فاکر، ذاکری و داوودآبادی (زیر چاپ) یعنی ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر $0/79$ بدست آمد و اعتبار و روایی نسخه فارسی آن تأیید شد.

یافتهها

در جدول شماره 1 ویژگیهای توصیفی جنس شرکتکنندگان در پژوهش به تفکیک گروه بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می شود 103 نفر از مجموع 190 نفر زن شرکتکننده در این پژوهش بدون اعتیاد به اینترنت و 87 نفر در معرض اعتیاد به اینترنت قرار داشتند که این وضعیت در 96 مرد شرکتکننده در پژوهش برابر با 48 نفر بدون اعتیاد به اینترنت و 48 نفر در معرض اعتیاد به اینترنت بود.

جدول 1: وضعیت شرکتکنندگان از لحاظ اعتیاد به

اینترنت به تفکیک جنس

کل	جنس	
	مرد	زن
151	48	103

بدون اعتیاد به اینترنت

از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد به اینترنت را گزارش کرده‌اند.

جدول 3: مقایسه رتبه میانگین نمرات مؤلفه‌های شخصیت در شرکت‌کنندگان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت

متغیر	ضرب مان		رتبه میانگین مجموع رتبه‌ها		p	z
	وینتیو	وینتیو				
1. بدون اعتیاد به نوروگرای اینترنت	148/42	22411	9450	1/073	0/283	-
در معرض اعتیاد به اینترنت	138	18630				
2. برون گرای - بدون اعتیاد به اینترنت	156/54	23637	8224	2/835	0/005	-
در معرض اعتیاد به اینترنت	128/92	17404				
3. گشودگی به تجربه اینترنت	143/77	21709	10150	0/058	0/953	-
در معرض اعتیاد به اینترنت	143/20	19332				
4. توافق گرای - بدون اعتیاد به اینترنت	161/97	24457	7404	4/019	/0001	0
در معرض اعتیاد به اینترنت	122/84	16583				
5. وظیفه شناسی - بدون اعتیاد به اینترنت	158/87	23990	7871	3/353	0/001	-
در معرض اعتیاد به اینترنت	126/30	17051				

میتواند باعث تقویت رگه‌ها و تمایلات از پیش موجود شود (کروات و کیسلر، بونوا و همکاران، 2002؛ فیلیپس، 2006) و در درازمدت این الگوی رفتاری به استفاده

مشکلافرین یا پاتولوژیک (آسیبرسان) تبدیل شود. یافته -

های این پژوهش نشان داد که تفاوت رتبه نمرات شرکت

کنندگان دو گروه در عاملهای برون‌گرایی، توافق‌گرایی و

وظیفه‌شناسی معنادار است ($p < 0/05$). بدین معنی که

شرکت‌کنندگان گروه در معرض اعتیاد به اینترنت در هر یک

از عوامل مذکور رتبه کمتری در مقایسه با گروه بدون اعتیاد

به اینترنت گزارش کرده‌اند. در خصوص نتیجه بدست آمده

از مؤلفه برون‌گرایی و اعتیاد به اینترنت، این نتیجه با یافته -

های گمبر و راس (2008)، لندرز و لانزبری¹ (2010)،

کرات، کیسلر و بونوا² (2012)، کونومورا و توماس³

(2012) و زمانی، عابدینی و خردمند (2011) همخوانی

دارد. کو، یین، چن و همکاران⁴ (2012) معتقدند که برون -

گراها به تعامل اجتماعی نزدیک و رو در رو گرایش دارند و

در برقراری ارتباط مؤثر با دیگران بدون نیاز به فضای

مجازی موفق عمل میکنند. در واقع، افراد برون‌گرا نسبت به

دنیا بیرونی رویکردی پارانرژی دارند و به طور کلی به

توصیف و ابراز هیجانهای مثبت پرداخته و جرأتورز،

فعال و اجتماعی هستند (باکتر، کستایل و شیتز، 2012).

این افراد تمایل دارند که انرژی خود را صرف موقعیتهای

اجتماعی کنند و از تعاملهای اجتماعی لذت ببرند (دی -

گرافت - جانسون، وگ، ساترلند و نورمان، 2012) در حالی

که افراد درون‌گرا یا دارای سطوح پایین برون‌گرایی از

دیگران کناره‌جویی کرده، غیرفعال بوده و کمتر به ابراز

بحث و نتیجه‌گیری

وقتی از اینترنت یا تکنولوژی به عنوان روشی مطابق با

تمایلات و رگه‌های طبیعی یک فرد استفاده میشود، این کار

¹ Landers & Lounsbury

² Kraut & Kiesler & BonevaS

³ Kunimura & Thomas

⁴ Ko & Yen & Chen etal

هیجانهای مثبت خود میپردازند (جان، نومان و سوتو ، 2008). این افراد ممکن است به اینترنت برای تعامل با سایرین پناه ببرند، چون در فضای مجازی تعاملهای هیجانزا و غنی با دیگران تدارک دیده نشده و برقراری ارتباط چهره-به-چهره وجود ندارد. بنابراین، آنها می توانند گمنام باقی مانده و تبادل اطلاعات به سایرین را کنترل کنند (باکتر و همکاران، 2012) از این رو، افراد با سطوح بالای برونگرایی کمتر در معرض اعتیاد به اینترنت قرار میگیرند.

همچنین نتیجه بدست آمده در خصوص رابطه منفی بین مؤلفه وظیفهشناسی و اعتیاد به اینترنت در این پژوهش با نتایج بدست آمده با نتایج تحقیقات دوراک-باتیگون و چلیک¹ (2011)، توتن و بونسجک² (2010)، کو، ین، چن و همکاران (2009) و زمانی، عابدینی و خردمند (2011) همخوانی دارد. این یافته را میتوان با مستندات توتن و بونسجک (2010) که معتقدند افراد وظیفهشناس منظم و قابل اعتماد هستند و محدودیتی در برابر ارتباطات و ملاقاتهای حضوری ندارند، آنها نیازهای اجتماعی خود را برآورده میسازند یعنی با افزایش وظیفه-شناسی، در فرد احتمال گرایش به سوی اعتیاد به اینترنت کاهش مییابد. با وجدان بودن شامل مهارت‌های تکانه‌های تحت نسخه‌های تجویز شده از سوی جامعه میباشد که سبب تسهیل رفتارهای معطوف به هدف و وظایف فرد میگردد. این بُعد بر اراده و قابلیت اطمینان تأکید میکند و شامل ویژگیهایی مثل دقیق بودن، مسئولیت پذیری و برنامه ریزی، سخت کوشی و جهتگیری به سوی پیشرفت و پشتکار است. این ویژگیها به افراد کمک میکنند که

چالشهای زندگی را قابل کنترل و فرصتی برای یادگیری بدانند و به جای گریز و اجتناب از مسائل و مشکلات به مقابله هدفمند با آنها بپردازند. مسلماً افرادی که دارای ویژگیهایی چون دقیق بودن، برنامه ریزی داشتن، سخت کوشی و تلاش برای پیشرفت هستند نمیتوانند ساعات طولانی و بدون هدف پای اینترنت بنشینند و وقت خود را اتلاف کنند که توجیه کننده وظیفهشناسی کمتر در افراد معرض اعتیاد به اینترنت است. همچنین میتوان گفت افراد دارای وظیفهشناسی زیاد دارای کنترل روی تکانه‌های خود بوده و کوشا و کارا بوده و برای دستیابی به اهداف خود تلاش میکنند در حالی که افراد دارای سطوح پایین این رگه تمایل به کنش به شیوهای تکانشی و سازمانیافته داشته و در تکالیف خود تعلل دارند (جان و همکاران، 2008). در نتیجه استفاده از اینترنت به نظر میرسد برای افراد بدون وظیفهشناسی مطلوبتر باشد چون فرصت تعلل را برای آنها فراهم کرده و میتوانند به فعالیتهایی نظیر وبگردی برای پرت کردن حواسشان، پرداختن به فعالیتهای تکانه - ای، جستجوی اطلاعات بر اساس هوسهای خود بپردازند. در این راستا نشان داده شده که تکانشی بودن و تعلل نیز با استفاده افراطی از اینترنت همبستگی دارد (اینگلبگ و اسزوبرگ، 2004؛ موترام و فلمینگ، 2009). لاندز و لانزبری (2006) نیز نشان داده‌اند افراد دارای سطوح پایین وظیفهشناسی بیشتر به اینترنت روی می‌آورند. بنابراین افراد با وظیفهشناسی کمتر به نظر میرسد تمایل بیشتری برای استفاده افراطی از اینترنت داشته باشند (باکتر و همکاران، 2012).

در خصوص نتایج بدست آمده از مؤلفه توافقگرایی و اعتیاد به اینترنت، نتیجه این تحقیق با تحقیق بایراکتار³

¹ . Durak-Batigun & Kilic

² . Tuten & Bosnjak

³ . Bayraktar

جای ارتباط رو در رو به تعامل از طریق کامپیوتر روی می آورند زیرا گمنامی و فقدان سرنخ های غیرکلامی در ارتباط بواسطه کامپیوتر در تعامل اجتماعی برخط کمتر برایشان تهدید کننده است. در نتیجه، این افراد تعاملات اجتماعی بر خط را موفقیت آمیزتر و بهتر می دانند و همین امر منجر به گرایش بیش از حد به اینترنت و استفاده زیاد از آن می گردد. تبیین نظرات کاپلان نشان می دهد که چگونه افرادی که سطوح کمتری از توافق گرایی و برون گرایی و سطوح بالای نوروگرایی را گزارش می کنند به اینترنت به عنوان ابزاری برای پنهان سازی احساس تنهایی رو می آورند. البته با توجه به محدودیتهایی نظیر بکارگیری ابزارهای خودسنجی در پژوهش حاضر تعمیم نتایج این پژوهش را با احتیاط انجام داد. اجرای مشابه این پژوهش روی سایر رشتههای تحصیلی و دانشجویان دیگر دانشگاهها و مقایسه نتایج آنها با یافتههای پژوهش حاضر می تواند مفید واقع شود.

منابع

- جانبرزگی، مسعود، داستانی، محبوبه، فاکر، حسین، ذاکری، اکرم. و داوودآبادی، حمید. (1392). ویژگیهای روانسنجی نسخه ایرانی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی شخصیت: NEO-20. مجله علوم رفتاری. زیر چاپ.
- شایق، سمیه، آزاد، حسین، بهرامی، هادی. (1388). بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه ی آن با ویژگی های شخصیتی در نوجوانان تهران. اصول بهداشت روانی. سال 1388، شماره 42. صفحه 149-158.

(2001)، ونشتاین و لجویوکس (2010) همخوانی دارد. هر چند که چلیک، اتاک و باشال (2012) در تحقیق خود بین مؤلفه توافقگرایی و اعتیاد به اینترنت یک رابطه مثبت و خفیف را بدست آوردند و استدلال کردهاند که از آنجایی که افراد توافقگرا غالباً به عنوان افراد درونگرا و خجالتی شناخته میشوند، ممکن است تمایل به حمایت اجتماعی از طریق اینترنت را بر زندگی واقعی ترجیح دهند. همچنین، افراد دارای توافقگرایی نسبت به دیگران برخورداردی دوستانه دارند و اجتماعی، گرم و اعتمادکننده هستند (جان و همکاران، 2008) در حالی که افراد دارای سطوح پایین توافقپذیری بیشتر به بحث با دیگران پرداخته، غیرمشارکت - جو و زمخت هستند (جان و همکاران، 2008) از این به نظر میرسد این افراد به اینترنت برای ارضای نیازهایشان برای ستیزهجویی روی میآورند (هرینگ، جاب-ساندلر و اسککلز و پاراب، 2002). علاوه بر این، شاید افراد با توافقپذیری پایین به علت فقدان مهارتهای اجتماعی متناسب دوست دارند بیشتر به تعاملهای اجتماعی غیرمستقیم یا منفی رو بیاورند (پیترز و مالبسکی، 2008). و از این رو به جای درگیری در فعالیتهای اجتماعی بیشتر اوقات خود را با اینترنت سپری کنند (باکتر، کستایل و شینتز، 2012). البته کو، هن، ین و همکاران (2012) معتقدند که در خصوص بررسی رابطه بین مؤلفه توافقگرایی و اعتیاد به اینترنت نیاز به تحقیقات بیشتر و وسیعتری هست. یافته های فوق هم راستا با این اعتقاد کاپلان^۲ (2003) مبنی بر اینکه افرادی که اختلالات روانی (مانند تنهایی) دارند مهارت خودشان را در قابلیت های اجتماعی بسیار ضعیف می دانند، است. کاپلان معتقد است که این افراد به

- Afghahi A. Investigating the relationship between the personality traits and affinity

¹. Chou

². Caplan

infections. J Stud Alcohol 2003; Vol 64. No 4. P: 564-9.

- Kssici & iiii I ()))))A mmmrr ttive study of uses of the Internet among college students with and without Internet addiction. Psychological Reports, Vol 105, No 3, 1103-1112.

- Khatib Zanjani, Nazila. Mostafavi, Mahshid Sadat. Veysseh, Ayob. Hadi Zadeh, Mojtaba. (2014). Pathology of social networks. International Journal of Current Life Sciences. 2014, Vol 4, Issue 5, 2417-2420.

- Ko CH, Hen JY, Yen C F, Chen C S, Chen C C. (2012). The association between internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. European Psychiatry. 2012, Vol 27, 1-8.

- Ko CH, Yen JY, Chen CS, Chen CC, Yen CF. (2009) Proposed diagnostic criteria and the screening and diagnosing tool of Internet addiction in college students. CNS Spectr. 2009, Vol 13, No 2, 147-53.

- Kraut, S., Kiesler, B., Boneva, J., (2002). Internet paradox revisited. Journal of Social Issues, 2002, Vol 58, 49-74.

- Kunimura M, Thomas V. (2000) Summary and review of the NEO-PI-R personality test. Journal of Loyola Mary mount University, 2000; Vol 38, No 4, 1-13

- Landers RN, Lounsbury JW. (2006) An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage. Computers in Human Behavior 2006; Vol 22, No 2, 283-93.

- Lievens F, Coetsier P, De FF, De MJ. (2002) Medical students' personality characteristics and academic performance: a five-factor model perspective. Med Educ 2002; Vol 36, No 11, 1050-6.

- Weinstein, A., & Lejoyeux, M. (2010). Internet addiction or excessive internet use. American Journal of Drug and Alcohol Abuse 2010, Vol 36. No 5, 277-83.

- Wiggins JS, Trapnell PD. (1997). Personality structure: The return of the Big Five. In Hogan R, Johnson JA, Briggs SR, editors. Handbook of personality psychology. Amsterdam: Gulf Professional Publishing, Second edition.

- Yll HHHKKKt a&&&&& &&&& utCCBB Internet addicted children and advices for teachers. World Conference on Educational

quality of the rate of gifted students Internet dependency. MS Thesis in Human Science. School of Psychology and Education, University of Tehran; 2011.

- Btt g A D Hsst D (0000) Itt rreet ml l : Yll n zl k v kiii lrrara ilikki trrzzlar z̄z̄ ir d rrldddirm [Itt rreet addiction: An evaluation of lonliness and interpersonal relation types]. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2010, Vol 11, No 3, 213-219.

- Cao, F, Su, L. (2006). Internet addiction among Chinese adolescents: Prevalence and psychological features. Department of psychiatry, The second Xiangy a Hospital, china Accepted for publication 26 September.

- Çelik, S, Atak, H, Basal, A. (2012). Predictive role of personality traits on internet addiction. Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE. 2012, Vol 13, No 4, 1-4.

- Dong G, Wang J, Yang X, Zhou H. (2013). Risk personality traits of Internet addiction: A longitudinal study of Internet-addicted Chinese university students. Asia Pac Psychiatry. 2013, Vol 5, No 4, 316-21.

- Durak-Btt g A D & K l N (111)). Itt rrttt ml l il kiii lik zz.. liklrrri, sssyll dsstkk iii kll ojik ll irtiller v zzz sosyo-eemogrffik ikkll rr rrss kkkki ilikkiler [Rll ati mm Itt rreet dddicton and personality traits, social support, psychologig indicators, and some socio-demographic variables] Türk Psikoloji Dergisi Vol 26, No 66, 30-45.

- Garousi Farshi MT. Innovative methods for evaluating personality. (2000). Analytical application in personality studies. Tabriz: Danial publication and Progress society. 1st ed [In Persian]

- Goldberg LR, Sweeney D, Merenda PF, Hughes JE. (1998) Demographic variables and personality: the effects of gender, age, education, and ethnic/racial status on self-descriptions of personality attributes. Personality and Individual Differences 1998. Vol 24. No 3. P: 393-403.

- Kalichman SC, Cain D, Zweben A, Swain G. (2012). Sensation seeking, alcohol use and sexual risk behaviors among men receiving services at a clinic for sexually transmitted

Griffith D (5555) A mmmmmmm tt mllll of addiction within a bio psychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 2005, Vol 10, 191-197.

-Herring, S., Job-Sudler, K., Scheckler, R., & Barab, S. (2002). Searching for safety iiiii eaaaaaa anrg iiiiii ii aaaaaæiii tttt forum. *The Information Society*, 2002, Vol 18, 371° 384.

-John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative Big Five trait taxonomy: History, measurement, and conceptual issues. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (3rd ed., pp. 114° 158). New York: Guilford Press.

-Katia A. Liberatore, Katyna Rosario, Luz N. Colón-De Martí, Karen G. Martínez. (2011). Prevalence of Internet Addiction in Latino Adolescents with Psychiatric Diagnosis. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*. 2011, 399-402.

-Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). Loneliness as the cause and the effect of problematic internet use: The relationship between internet use and psychological well-being. *Cyberpsychology and Behavior*, 2009, Vol 12. No 4, 451° 455.

-Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 2002, Vol 58, 49° 74.

-Landers, R. N., & Lounsbury, J. W. (2006). An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage. *Computers in Human Behavior*, 2006, Vol 22, 283° 293.

-McCrae, R.R., & Costa, P.T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instrument and observers. *J Pers Soc Psychol*. 1987, Vol 52, 81-90.

-Mottram, A. J., & Fleming, M. J. (2009). Extraversion, impulsivity, and online group membership as predictors of problematic Internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 2009, Vol 12, 319° 321.

Technology Researches (WCETR-2011June12, Near East University, Kyrenia-North Cyprus.

-Bayraktar, F. (2001). Ergenlik döneminde itt rreet klll m rol[[[Tee rol of Itt rreet eee ddll eceeee] Yyy nllmmmm Ykkee Lisans Tezi, [Unpublished MA Thesis] Ege ƒ ii vrr iitssioooyll BBlmlerssss tit ir.

-Beard, K. W. (2005). Internet addiction: A review of current assessment techniques and potential assessment questions. *Cyberpsychology & Behavior*, 2005, Vol 8. No 1, 7-14.

-Brannigan, G.G. (2000). *Experimenting psychology: active learning adventures*. New York: Prentice Hall. Third edition.

-Buckner, J.E., Castille, C.M., & Sheets, T.L. (2012). The five factor model of personality aeeeelll oye e exceiii eesse of technology, *Computers in Human Behavior*, 2012, Vol 28 ,1947° 1953.

-Caplan, S. E. (2003). Preference for online social interaction ° A theory of problematic internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 2003, Vol 30. No 6, 625° 648.

-Chou Ch. Condron L. Belland J C. (2011). A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*. 2011, Vol 17. No 4, 363- 376.

-Chou, C. (2012). Internet abuse and addiction among Taiwan students: an online interview study. *Cyberpsychol. Behav*. 2012, Vol4. No 5, 573-585.

- DeGraft-Johnson, C., Wang, Y., Sutherland, M.B., & Norman, K.L. (2013). Relating five factor personality traits to video game preference. *Human-Computer Interaction Technical Report*, 2013 , Vol 81. No 6, 994-1004.

-Engelberg, E., & Sjöberg, L. (2004). Internet use, social skills, and adjustment. *CyberPsychology & Behavior*, 2004, Vol 7, 41° 47.

- A Gombor, L Vas. (2007) Comparing Internet affinity and the Big Five personality factors between Hungarian and Israeli medical students. *The Internet Journal of World Health and Societal Politics*. 2007 Vol 5, No 2, 57-68.

-Peters, C. S., & Malesky, L. A. (2008). Problematic usage among highly-engaged players of massively multiplayer online role playing games. *CyberPsychology & Behavior*, 2008, Vol 11, 481° 484.

-Phillips, J. G. (2006). *The psychology of Internet use and misuse*. Armonk: Sharpe. First edition.

-Russ D.(2008). Internet addiction syndrome. *Personal Assess*. 2008, Vol 66, 20-40.

-Sariyska, R., Reuter, M., Bey, K., Sha, P., Li, M., Chen, Y., Liu, W., Zhu, Y., Li, C., Suarez-Rivillas, A., Feldmann, M., Hellmann, M., Keiper, J., Markett, S., Young, K. S., Montag, C. (2014). Self-esteem, personality and Internet Addiction: A cross-cultural comparison study. *Personality and Individual Differences*, 2014, Vol 61&62, 28° 33.

-Tuten, T. L., & Bosnjak, M. (2001). Understanding differences in Web usage: The role of need for cognition and five factor model of personality. *Social Behavior and Personality*, 2001, Vol 29, 391-398.

-Weibel, D., Wissmath, B., & Groner, R. (2010). Motives for creating a private website and personality of personal homepage owners in terms of extraversion and heuristic orientation. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2010, Vol 4, No 1.

-Yao, M. Z., & Zhong, Z. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*. 2014, Vol 30, 164° 170.

-Young K. (1996) Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology and Behavior* 1996. Vol 1. No 3. 237-44.

-Zamani, B E. Abedini Y. Kheradmand A. (2011). Internet Addiction Based on Personality Characteristics of High School Students in Kerman, Iran. *Addict & Health* 2011; Vol 3. No 3-4, 85-91.